

Första roten, tomt 22

Kvarteret Larmtrumman

Elfte roten 1637–57

Västra Hamnens östra sida söder om

Femte roten 1657–70

Vallgatan

Kommendantens änka

1676, 1679, 1681, en hel tomt M1676

(1676 genom mågen)

Den kommendantska det rör sig om är enligt handlingar rörande Nicolaus Neumans änkas gård söder härom daterade 20.11.1693 (AIIb:4) *kommendantskan på Risås (nuvarande Skansen Kronan) Kerstin Jonsdotter*. Ytterligare identifiering av henne får man i kämnärsrätten den 24.4.1669 då det omtalas att *båtekarlen Tore Carlsson Svinhuvud* hade lånat någon gatsten av fordom kommendanten på Ryssås skans *sal Anders Larssons änka*. Den gatsten hon fått i ersättning var hon inte nöjd med.

Kommendantsänkan Kerstin Jonsdotter skrev i handlingar, som inprotokollerades den 27.11.1702 en specifikation på vad hon hade givit sin avlidne son *stålsmeden Lars Andersson Lund* i hemgift. Hon hade också försålt en del saker, som hennes dotter *Ingeborg Andersdotter* lämnat i arv till sin enda dotter *Ingeborg Johansdotter* bl.a. en liten silverkanna och två små silverstop.

Vid mitten av 1690-talet sålde kommendantsänkan Kerstin Jonsdotter gården 1.22, kv. Larmtr. till "vaktmästerskan på Nya Elfsborg" eller som hon kallas i tomtöreslängden 1696 "vaktmästarens änka" *Elin Håkansdotter*, änka efter *vaktmästaren på Nya Elfsborg Anders Andersson Brass* (begr. 13.2.1693)

Anders Nilsson sågare skrev 5.6.1696, att han var rätte förmyndare för sitt dotterbarn *Margareta Larsdotter* och att han fått en specifikation på hennes fäderne och möderne. Han hade också fått reda pengar för den gård, som barnets farmoder, kommendantskan på Ryssås Kerstin Jonsdotter hade sålt till vaktmästerskan på Nya Elfsborg *Elin Håkansson*, nämligen 50 d smt.

(Släktsammanhanget var alltså: Kommendanten på Risås Anders Larsson gift Kerstin Joendotter hade en son stålsmeden Lars Andersson Lund (var död nov. 1702) som med sin hustru som var dotter till Anders Nilsson sågare hade dottern *Margareta Larsdotter*.)

Jochim Larsson Berling, som står i anslutning till gården i bakugnslängden 1677, bör vara densamma som *Johan Larsson Berling*, upptagen 1678. I M1676 kallas han Johan Larsson Berling, Cronones lantmätare. I Viktor Ekstrands historik över Sveriges lantmätare bör han motsvara nummer 1927: "Bårding, Johan Larsson, blev lantmätare 6 maj 1670 vid Skånska kom. Möjligen samme Johan Larsson, som den 10 april 1675 erhöll fullmakt av Kam.koll. som lantmätare i Bohus län, vilken tjänst han enligt räkenskaperna ej synes hava tillträtt." Han torde vara identisk med Kerstin Jonsdotters ovan omnämnde måg. 1678 betalade familjen för tre begravingar i Gustavi kyrka: först begravdes en dotter till Johan jordmätare den 15 febr., sedan Johan Larsson jordmätare själv den 25 oktober och slutligen hans änka (Ingeborg) den 18 november.

Ingeborg Bärlindh (dotter till Johan Larsson jordmätare) bevittnade 11.11.1700 en handling, där Margareta Andersdotter berättar, att hennes systerdotter Margareta Larsdotter fått sitt arv efter sin farmor gamla kommandantskan på Ryssås Kerstin Jonsdotter: 6 alnar grått sars, en Bunttröja, en taftskappa, en gammal bänkedyna, en gammal beslagen kista, tyg till en mössa, ett battisförkläde, en rya, ett randigt kläde, ett gammalt lakan m.m.

Ingeborg Bärlindh skulle 1704 gifta om sig med *konstapeln Hindrik Hiortberg* och avvittrade då den 14 sept (bou 1704:222) döttrarna *Ebba och Christina Jonasdöttrar Åberg*. Bara något år där- efter avled hon. Enligt inventarium daterat den 12.12.1705 (bou 1705:325a) skulle utan veder- gällning ena dottern fostras hos barnens närmaste frände *handelsmannen Sven Lake*, den andra hos jungfru *Sara Andersdotter Schönberg*. Var och en av dessa tog barnens egendom till sig. Pa- ret Hiortberg ägde hus och gård på Ekelundsgatan mellan Olof snickare å södra och Olof mur- mästare å norra sidan, som Hiortberg övertog för 300 d smt.

Den 24.10.1719 (EIIa:31) klagade kapten Henrik Hiortberg över Sven Lakes förvaltning av Hi- ortbergs styvdotters pengar från 1711 (120 d smt, fäderne och möderne). Pengarna hade legat fruktlösa utan ränta. (Om Henrik Gustaf Hjortberg: se 1.40 och 2.40) Sven Lake förklarade att han hade tagit flickan till sig och uppfostrat henne och hållit henne i skola, fött och klätt henne som sitt eget barn. Han talade om vad det kostade att föda ”sådana små upp”.

Vad hade jungfru Sara Andersdotter Schönberg för anledning till sin generositet mot sin skydds- ling? Hon var dotter till vaktmästareänkan Elin Håkansdotter, som hade övertagit gården 1.22. Hon hade en syster *Ella Schiönberg*, gift med *sergeanten vid artilleriet Erik Nilsson Lillieberg* (son till *styckjunkaren Nils Assarsson*). Denne berättar vid sin lagbjudning 1687 av gården 2.32 (se Göteborgs hjärta II:21) att han hade fått halva gården i föräring av sin svärfader vaktmästaren vid Nya Elfsborg Anders Brass.

Sara Schiönberg gifte sig med

collega scholae Gunnar Nicolai Hadelin,

som fr.o.m. 1709 erligger tomtöre för gården 1.22. För ett lån av 200 d smt i plåtar av avlidne *lotsinspektören Carl Larssons son Lars Carlssons* arvsmedel pantsatte Gunnar Hadelin den 17.4.1722 sin gård vid västra hamnen mellan Capellanstomten å norra och skräddaren mästare Christian Wiise i söder. Avsikten bör ha varit att därmed få medel att återuppbygga husen efter branden.

Med Sara Schiönberg (enligt Berg ”Schönberg” med E) hade Gunnar Hadelin, som avled 1742, två söner: Nicolaus och Theodor.

Nicolaus Hadelin

överenskom den 14.1.1745 med sin broder *Theodor Hadelin* (född i aug. 1717, fick bordsbrev att bli bagare 1741) om att denne till Nicolaus mot 600 d smt skulle avstå sin arvsrätt i gården.

Stadsbudet Niclas Hadelin står i tomtöreslängden för gården 1755.

Han biografi enligt Berg (II:5–6, 3): ”Niclas Hadelin, skrivare i kansliet 1727, stadsuppbor- dsman 19/12 1733, blev 28/6 1742 stadsbud efter Olof Aspendahl, därifrån han tog avsked 12/11 1762. Tillerkändes 13/10 1740 200 d smt årligen för uppbörd av kronoskatten, Det beslöts att man till riksdagen skulle hemställa att kronan måtte hålla egen kassör.

Gift med 28/12 1742 Anna Cecilia von Lengerken, döpt 3/9 1711, dotter av Jürgen von Lengerken och Maria Altesleben f. 1690, död 1717 samt förut Gift med stadsbudet Erik Lissander, död 1740.”

Stadsbudet Nicolaus Hadelin pantsatte för lån av Göteborgs fattighusmedel hus och gård vid västra hamnen i mars 1752

Cornelius Lindh och Carl August Berg uppsade cautionen den 3.11.1758 (EIIb:94, 14.10.1758)

Den 1.3.1762 lät

ordinarie lantmätaren Herr Georg Embring

första gången uppbjuda ”ett vid västra hamnen emellan justitieborgmästaren Herr Anders Buscks gård å norra och knappmakaren Mäster Gustaf Wises hus å södra sidan, samt borgaren mäster Eric Ödbergs gård bakom”, som han köpt av *vaktmästaren vid Hall- och Manufakturätten Olof Blomstedt och dess hustru Catarina* den 7.4.1762 för 4 800 d smt.

Lantmätaren Georg Embring var född 1722 som son till *lantmätaren Peter Embring d.ä.*, som samma år blev extra ord. lantmätare i Kalmar län och 1724 i Östergötland. Farföräldrarna var *rektor Georg Embring* och *Kristina Elisabeth Varelius* i Skeninge. Georg Embring d.y:s mor var *Anna Margareta Elg*, dotter till en *korpral Jonas Elg* och *Margareta Helena Blyberg*. Han blev student 1742 och erhöll examen 1747. Han blev ordinarie lantmätare i Göteborgs och Bohus län 1757 och stadsjusterare efter sin svåger *Samuel Anthelius* (se också EIIb:81, 26.4.1754, där båda svågerna kallas ingenjörer). – Båda var gifta med döttrar till *lantmätare Torsten Lohm*. (Om Lohm: se kv. Nålmakaren 7.70).

Georg Embring hade en yngre bror *Peter (eller Pehr) Embring d.y.* som tog examen som lantmätare 1763 och blev auskultant hos brodern. Georg Embring skrev 1769 (EIIb:138, 10.11.1769) att hans bror vice Lantmätaren Pehr Embring först råkat uti den allra yttersta fattigdom samt sedermera efter dess hustrus hastiga dödsfall i juni månad nästlidet år kort därpå drabbats av en häftig sjukdom, så att Georg Embring alltifrån den tiden och till början av nästlidne februari månad hade måst hålla jämn vakt över honom dag och natt. Ifrån denna tid hade *landsgevaldigern Emanuel Rahm* av medkänsla med honom vårdat denne sin svåger i sitt hem. Nu hade Pehr Embring så till vida ändrat sig, att ”han var nog stilla samt gör ej något bång av sig”. Han begärde att få brodern intagen på stadens fattighus. Georg Embring hade redan förlorat över 1 200 d smt på brodern men ville kontribuera ytterligare 150 d smt. Stadens äldste biföll med hänsyn till gåvan och hoppades, att Pehr Embrings sinnessvaghhet var så stillad, att av honom ej skulle yppas någon oreda eller skada i fattighuset. – Pehr Embring avled 1770. Georg Embring avled 9.8.1776. Han efterlämnade (bou 30.7.1777) hus och gård vid Västra hamnen och reparebanan, värt 5 530 daler samt en claverin 50 daler, ett klaver 40 daler, en basfiol 16 daler, en fiol 8 daler, en sämre dito 6 daler och en trumpetmarin 3 daler. Hustrun *Sofia Catarina Lohm, född 1726*, avled i april 1768. Dottern *Margareta Christine Embring, född 1756*, var gift med *grosshandlare Lars Lewgren*, död 9.10.1824 och bosatt på Stora Katrinelund

Enligt Göteborgs auktionskammares protokoll för 1777 försåldes på *handelsman Erik Törnstens* och *herr Petter Embrings* rekvisition framlidne lantmätaren Georg Embrings lösa och fasta egendom. Den fasta egendomen bestod av hus och gård vid västra hamnen emellan hovrättsrådet herr Anders H. Buschs hus å norra och knappmakare Wieses änkas å södra sidan. Den utbjöds för 916 rdr 32 a specie och inropades av herr Petter Embring för 917 rdr.

Aktuarien Nils Saevring

hade 5.11.1777 förordnats till förmyndare för sin omyndiga svägerska *jungfru Johanna Elisabet Poppelman*. Till hennes säkerhet intecknades det hus och gård vid västra hamnen, som Nils Saevring hade köpt av lantmätare Embrings sterbhusdeltagare.

Denne Nils Saevring, som själv skrev Saevrin, blev 19.11.1770 stads kvartermästare efter *Carl Gust. Revigin*, vice aktuarie, aktuarie 31.2.1773 efter *stadsnotarie Carl Johan Brunjeansson* samt erhöll avsked 27.9.1802. Hans första hustru *Catarina Rebecka Poppelman* var dotter av *teol. lektor Elieser Poppelman*, född 8.10.1693, död 1768 och *Ulrika Gadelius*. Ännu vid bouppteckningen efter henne 8.8.1782 ägde han "hus och tomt vid västra hamnen näst intill hovrättsrådet Busck" (Berg II:9–10, 202)

Men 1787–90 ägdes gården av *hovrättsrådet och justitieborgmästaren Buscks änkefru*.

Traktören Mathias Blom uppbjöd 1.8.1803 1.22, som tillsammans med 1.21 kallas hans ödetomt i tomtöreslängden 1807. Se vidare 1.21.